

T. B. M. M. (S. Sayısı : 35)

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Dışişleri Komisyonları Raporları
(1/349)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

8.1.1988

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/196-1311/01055

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki Hükümet döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

16.7.1985

Sayı : K. K. Gn. Md. 18/101-1524/04763

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.6.1985 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslâm Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GEREKÇE

5 Haziran 1945 tarih ve 4749 sayılı Kanunla tasdik olunan 7 Aralık 1944 tarihli Şikago Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşmasında ticari hakların düzenlenmesi konusunda bir mutabakata ulaşılamamış, bu nedenle ticari hakların ikili sözleşmeler yoluyla düzenlenmesi gereği doğmuştur. Gerek Türkiye, gerek diğer devletler 11 Şubat 1946'da ABD ile İngiltere arasında imzalanan Bermuda Anlaşmasına dayanarak ikili anlaşmalar tesis etmek yoluna gitmişlerdir. Hükümetimiz, ülkemizin coğrafi durumunu ve uluslararası hava servislerinin ülkemizden geçmesinin sağlayacağı çıkarları göz önünde tutarak, aynı zamanda milli sivil havacılığımızı teşvik ve kalkındırmak amacıyla bugüne kadar bir çok ülkeyle Hava Ulaştırma Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye'nin yaptığı tüm Hava Ulaştırma Anlaşmaları, Bermuda tipine uygun olup, esas olarak çerçeve anlaşması niteliğindedir ve karşılıklılık esasına dayanmaktadır. Bu meyanda Hükümetimiz ile İran Hükümeti arasında 20 Ekim 1982 tarihinde Tahran'da bir Hava Ulaştırma Anlaşması imzalanmıştır.

Türkiye ile İran arasında gelişmekte olan ilişkilere katkıda bulunmak gayesiyle imzalanan bu Anlaşma, hava trafiği ile ilgili milli kanun ve nizamalara uyulmak şartı ile iki ülke arasında hava seferlerinin yapılmasını öngörmektedir.

Bu Anlaşma iki ülke arasındaki ekonomik, kültürel ve turizm alanlarındaki işbirliğinin daha ileri bir düzeye getirilmesini sağlamak bakımından faydalı bulunmaktadır.

Anlaşma, onaylanmasının uygun bulunması zmnında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin takdirine sunulur.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve

23.2.1988

Turizm Komisyonu

Esas No. : 1/349

Karar No. : 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüce Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» Dışişleri ve Ulaştırma Bakanlıkları temsilcilerinin hazır bulunduğu toplantıda görüşüldü ve incelendi.

Türkiye ile İran arasında gelişmekte olan ilişkilere katkıda bulunmak gayesiyle imzalanan bu anlaşma, iki ülke arasındaki ekonomik, kültürel ve turizm alanlarındaki işbirliğinin daha ileri düzeye getirilmesini sağlamak bakımından faydalı bulundu.

Tasarının maddelerine geçilmesi kabul edildi.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edildi.

Kanun Tasarısı havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan
Işlay Saygın
İzmir

Sözcü
Ali Talip Özdemir
Konya

Üye
Abdullah Sedat Doğan
Adana
İmzada bulunamadı.

Üye
Haydar Baylaz
Bingöl

Üye
Ayhan Uysal
Çanakkale

Üye
Mustafa Yılmaz
Gaziantep

Üye
Mustafa Hilmi Özen
İstanbul

Üye
Ahmet Uncu
Kahramanmaraş

Üye
Musa Gökbel
Muğla

Üye
Yalçın Koçak
Sakarya
İmzada bulunamadı.

Başkanvekili
Hayrettin Elmas
İstanbul

Kâtip
Avni Akkan
Trabzon

Üye
Mehmet Yüzügüler
Aydın

Üye
Hüsamettin Örtüç
Bursa
İmzada bulunamadı.

Üye
Mustafa Hikmet Çelebi
Gaziantep

Üye
Abdülbaki Albayrak
İstanbul
İmzada bulunamadı.

Üye
Fuat Kılıcı
İzmir

Üye
İbrahim Aksoy
Malatya

Üye
Süleyman Şükrü Zeybek
Muğla

Üye
Kaya Opan
Sivas

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/349

Karar No. : 11

16 . 3 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 16.3.1988 tarihli dördüncü Birleşiminde Dışışleri, Ulaştırma bakanlıkları temsilcilerinin katılmalarıyla görüşüldü.

Türkiye ile İran arasında gelişmekte olan ilişkilere katkıda bulunmak amacıyla taşıyan anlaşma Komisyonumuzca da uygun görülerek tasarı aynen kabul edildi.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan

M. Vehbi Dinçerler

Hatay

Kâtip

H. Adnan Tutkun

Amasya

Üye

M. İstemihan Talay

İçel

Üye

Nurettin Yılmaz

Mardin

Üye

Bahri Kibar

Ordu

Sözcü

M. Cavit Kavak

İstanbul

Üye

Fuat Atalay

Diyarbakır

Üye

L. Yeniyay Köseoğlu

İstanbul

Üye

Esat Kıratlıoğlu

Nevşehir

Üye

Ersin Taranoğlu

Sakarya

Üye

Ali Şakir Ergin

Yozgat

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslâm Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 20 Ekim 1982 tarihinde Tahran'da imza edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslâm Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

T. Özal

Devlet Bak. - Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>İ. K. Erdem</i>	<i>K. Oksay</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. M. Yılmaz</i>	<i>C. Büyükbaş</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. Tenekeci</i>	<i>M. T. Titiz</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>A. Karaevli</i>	<i>M. N. Eldem</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>Z. Yavuztürk</i>	<i>Y. Akbulut</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye ve Gümrük Bakanı
<i>V. Halefoğlu</i>	<i>A. K. Alptemoçin</i>
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
<i>M. V. Dinçerler</i>	<i>İ. Safa Giray</i>
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>M. Aydın</i>	<i>V. Atasoy</i>
Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
<i>H. H. Doğan</i>	<i>M. Kalemlî</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı V.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
<i>A. K. Alptemoçin</i>	<i>S. N. Türel</i>
Kültür ve Turizm Bakanı	
<i>M. M. Taşcıoğlu</i>	

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA
VE TURİZM KOMİSYONUNUN KA-
BUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran
İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında
Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylan-
masının Uygun Bulunduğu Hakkında
Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü mad-
desi aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KA-
BUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran
İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında
Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylan-
masının Uygun Bulunduğu Hakkında
Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İRAN İSLAM CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve
İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti,

1944 Aralık ayının yedinci günü Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin (bundan böyle «Sözleşme» olarak anılacaktır) tarafları olarak, kendi ülkeleri arasında ve ötesinde ticarî hava servisleri kurmak ve işletmek üzere anlaşmaya varmayı aynı derecede arzu ederek, aşağıdaki gibi anlaşmışlardır :

MADDE 1

TARIFLER

Bu Anlaşma bakımından, metin aksini gerektirmedikçe :

a) «Şikago Sözleşmesi» terimi, bu Sözleşmenin 90 ncı maddesi uyarınca kabul edilen Ek'leri de kapsamak üzere 1944 Aralık ayının yedinci günü Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi ve bu Sözleşmenin 90 ncı ve 94 üncü maddelerine göre Sözleşme veya Ek'lerinde yapılan ve her iki Akit Tarafça kabul edilmiş olan değişiklikler anlamını taşır;

b) «Havacılık makamları» terimi Türkiye Cumhuriyeti bakımından Ulaştırma Bakanı ve anılan Bakan tarafından ifa edilen herhangi bir görevi veya benzeri görevleri yerine getirmeye yetkilendirilen başka bir kişi ve kuruluş anlamını taşır; İran İslam Cumhuriyeti bakımından Sivil Havacılık Teşkilatı ve anılan Teşkilat tarafından ifa edilen herhangi bir görevi veya benzeri görevleri yerine getirmeye yetkilendirilen başka bir kişi ve kuruluş anlamını taşır;

c) «Tayin edilen havayolu işletmesi» terimi, bu Anlaşmanın 3 üncü maddesi hükümleri uyarınca tayin edilen ve yetkilendirilen havayolu işletmesi anlamını taşır;

d) «Kapasite» terimi bir uçak bakımından, o uçağın bir hattın bütütünde veya bir bölümünde kullanılabilen olan, yolcu ve yük taşımaya elverişli hacmi ve «kapasite» terimi «üzerinde anlaşılan bir hava servisi» bakımından, bu serviste kullanılan uçağın kapasitesi ile, bu uçakla belli bir süre boyunca belli bir hattın bütütünde veya bir bölümünde yapılan sefer sayısı çarpımı anlamını taşır.

e) «Ülke» terimi, bir Devlet bakımından, bu Devletin egemenliği altında bulunan kara sahası ve buna bitişik karasuları anlamını taşır.

f) «Hava servisi», «Uluslararası hava servisi», «Havayolu işletmesi» ve «Teknik iniş» terimleri Şikago Sözleşmesinin 96 ncı maddesinde bu terimlere sırasıyla verilen anlamları taşıyacaktır.

g) «Trafik taşınması» terimi, yolcu, bagaj, kargo ve posta taşınması anlamını taşır.

h) «Ücret tarifesi» terimi, posta taşınmasına ait ücretler veya şartlar hariç, acentalık ve diğer yardımcı hizmetlerin ücretlerini ve şartlarını da kapsamak üzere, yolcu, bagaj ve yük taşınması için ödenecek ücretler ve bu ücretlerin uygulama şartları anlamını taşır.

Bu Anlaşmada maddelere verilen başlıkların, hiç bir biçimde bu anlaşmadaki hükümlerin anlamlarını kısıtlamadığı veya genişletmediği anlaşılmaktadır.

MADDE 2

TRAFİK HAKLARI

1. Akit Taraflardan herbiri, diğer Akit Tarafa; diğer Akit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi tarafından tarifeli uluslararası hava servisleri kurulması ve yürütülmesi amacıyla bu Anlaşma'da belirtilen hakları aşağıdaki şekilde tanır.

- a) Diğer Akit Tarafın ülkesi üzerinden inmeden uçmak,
- b) Anılan ülke içerisinde teknik iniş yapmak,
- ve

c) Uluslararası yolcu, yük ve posta trafiğini bırakmak ve almak amacıyla, bu Anlaşma'nın Ek'inde yer alan hat çizelgesindeki, o hat için anılan ülke içerisinde belirtilen noktalara iniş yapmak,

2. Bu Anlaşma'nın hükümlerindeki hiçbir husus, bir Akit Tarafın havayolu işletmesine, diğer Akit Taraf ülkesindeki bir noktadan, aynı Akit Taraf ülkesindeki bir başka noktaya bırakılmak üzere, ücret veya kira karşılığında yolcu, yük ve posta almak hakkının verildiği anlamına gelmeyecektir.

3. Savaş durumunda ve olağanüstü şartlarda Akit Taraflar Sözleşmenin 89 uncu maddesini uygulama hakkına sahiptirler.

MADDE 3

TAYİNLER VE YETKİLER

1. Akit Taraflardan herbiri, diğer Akit Tarafa, belirlenen hatlarda, üzerinde anlaşılan servisleri işletmek amacıyla bir havayolu işletmesi tayin ettiğini yazılı olarak bildirmek hakkına sahip olacaktır.

2. Diğer Akit Taraf, böyle bir tayin bildirisini aldığı anda, bu maddenin 3 üncü ve 4 üncü paragraflarının hükümleri saklı kalmak üzere, tayin edilen havayolu işletmesine gerekli yetkiyi gecikmeden tanıyacaktır.

3. Akit Taraflardan herbirinin havacılık makamları, diğer Akit Tarafa tayin edilen bir havayolu işletmesinden, uluslararası hava servislerinin işletilmesinde uygulanması normal olan kanun ve nizamalarda belirtilmiş şartları yerine getirmeye bu makamlarca yeterli bulunduğu hususunda kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

4. Akit Taraflardan herbirinin, tayin edilen bir havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiili kontrolünün, havayolu işletmesini tayin eden Akit Tarafın veya uyruklularının elinde bulunduğu kanısına varmaması halinde, bu maddenin 2 nci paragrafında sözü edilen işletme yetkisini tanımayı reddetmek veya tayin edilen havayolu işletmesinin, bu Anlaşma'nın 2 nci maddesinde belirtilen hakları kullanmasında gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkı olacaktır.

5. Bir havayolu işletmesi böylece tayin edilince ve kendisine yetki tanınınca, üzerinde anlaşılan servisleri herhangi bir zamanda işletmeye başlayabilir; şu şartla ki, bu Anlaşma'nın 11 üncü maddesi ve 14 üncü maddesi hükümlerine uygun olarak, üzerinde anlaşmaya varılmış bir kapasite ve saptanmış bir ücret tarifesi o servis için yürürlükte bulunsun.

MADDE 4

HAKLARIN UYGULANMASININ DURDURULMASI VE İŞLETME YETKİLERİNİN GERİ ALINMASI

1. Âkit Taraflardan herbiri bir işletme yetkisini geri almak veya bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların diğer Âkit Tarafça tayin edilen havayolu işletmesi tarafından kullanılmasını durdurmak veya bu hakların kullanılması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahip olacaktır.

a) O havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiili kontrolünün havayolunu tayin eden Âkit Tarafın veya o Âkit Tarafın uyruklularının elinde bulunduğu kanısına varılmaması halinde, veya,

b) O havayolu işletmesinin, bu hakları tanıyan Âkit Tarafın kanun ve/veya nizamlarına uymaması halinde, veya,

c) Havayolu işletmesinin başka bir şekilde bu Anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması halinde.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafında belirtilen, işletme yetkilerinin geri alınması, hakların uygulanmasının durdurulması veya kayıtlar konulması hususlarında derhal bir işlem yapılması, kanun ve/veya nizamların daha fazla ihlal edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak diğer Âkit Tarafıla istişareden sonra kullanılacaktır.

MADDE 5

KANUNLARIN VE YÖNETMELİKLERİN UYGULANABİLİRLİĞİ

1. Âkit Taraflardan birinin, uluslararası seyir halindeki bir uçağın ülkesinden kalkışı veya ülkesine gelişi veya bu uçağın ülkesi üzerinde veya içinde seyri ve hareketi ile ilgili kanunları ve yönetmelikleri, diğer Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesinin uçağına da uygulanacaktır.

2. Bir Âkit Tarafın, ülkesine yolcuların, mürettebatın, yükün veya postanın girişini, kalışını ve ülkesinden ayrılışını düzenleyen kanun ve yönetmelikleri; giriş, çıkış, o ülkeye ve o ülkeden muhaceret ile ilgili formaliteleri, aynı zamanda gümrük ve sağlık tedbirleri, diğer Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesine ait uçak tarafından taşınan yolcu, mürettebat, yük veya postaya anılan ülkede buldukları sırada uygulanacaktır.

3. Âkit Taraflardan herbiri, diğer Âkit Tarafa istendiğinde bu maddede sözü edilen ilgili kanun ve yönetmeliklerin örneklerini verecektir.

4. Bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi, diğer Âkit Tarafın ülkesinde kendi temsilciliklerini sürdürmek hakkına sahip olacaktır. Genel Acenta veya Genel Satış Acentası tayin edilmesi halinde, bu Acenta, tayin edilen iki havayolu işletmesi arasında karşılıklılık esasına göre aksi kararlaştırılmadıkça, diğer Âkit Tarafın tayin edilen havayolu olmalıdır.

MADDE 6

FONLARIN TRANSFERİ

1. Âkit Taraflardan herbiri, diğ er Âkit Tarafın tâyin edilen havayolu işletmesine, trafik taşınması dolayısıyla o havayolu işletmesi tarafından o ülkede sağlanan kazançların masraftan artan kısmını, yürürlükte bulunan kambiyo mevzuatına uygun olarak transfer hakkı tanyacaktır.

Taraflar, bu tür fonların transferini kolaylaştırmak için yetkileri dahilindeki her şeyi yapacaklardır.

Âkit Taraflar arasında bir ödeme anlaşması yapıldığı takdirde ödeme bu anlaşmanın hükümlerine göre yapılacaktır.

MADDE 7

GÜMRÜK RESİMLERİNDEN VE DİĞ ER RESİMLERDEN BAĞIŞIKLIK

1. Âkit Taraflardan birinin tayin edilen havayolu işletmesinin uluslararası servislerde işletilen uçakları ve Âkit Taraflardan birinin bu Anlaşma ile sağlanan servisleri ve hatları işletmeye yetkili kılınmış havayolu işletmesinin uçaklarında bulunan akaryakıt, yağlama yağları, diğ er tüketilebilir teknik malzeme, yedek parçalar, mutad donatım ve kumanya; diğ er Âkit Taraf ülkesine varışta veya ülkesinden çıkışta, bu malzeme o uçak tarafından anılan ülke üzerindeki uçuşlarında kullanılmış veya tüketilmiş olsa dahi, karşılıklılık esasına göre, gümrük resimleri, muayene ücretleri ve diğ er millî resim veya ücretlerden bağışık tutulacaktır.

2. Bir Âkit Tarafça veya onun uyruklularınca, diğ er Âkit Tarafın ülkesine ve yalnızca bu Âkit Tarafın uçağı tarafından kullanılmak amacıyla getirilen akaryakıt, yağlama yağları, tüketilebilir teknik malzeme, yedek parçalar, mutad donatım ve kumanya, karşılıklılık esasına göre, gümrük resimleri, muayene ücretleri veya diğ er millî resim ve ücretlerden bağışık tutulacaktır.

3. Bir Âkit Tarafın havayolu işletmesinin uçağına, diğ er Âkit Tarafın ülkesinde alınan ve uluslararası servislerde kullanılan akaryakıt, yağlama yağları, diğ er tüketilebilir teknik malzeme, yedek parçalar, mutad donatım ve kumanya, karşılıklılık esasına göre, gümrük resimleri, vergiler, muayene ücretleri ve diğ er millî resim veya ücretlerden bağışık tutulacaktır.

MADDE 8

HAVACILIK DONATIM VE İKMAL MADDELERİNİN DEPOLANMASI

Âkit Taraflardan herhangi birinin tayin edilen havayolunun uçaklarında bulunan malzeme ve ikmal maddeleri gibi, mutad havacılık donatımı da, Âkit Taraf ülkesinde, ancak o ülkenin gümrük makamlarının müsaadesi ile boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar tekrar ülke dışına çıkarılncaya veya başka bir şekilde gümrük nizamlarına göre ekden çıkarılncaya kadar anılan makamların nezaretinde bulundurulabilir.

MADDE 9

TESİSLER VE HAVAALANI ÜCRETLERİ

Âkit Taraflardan herbiri, denetimi altındaki havaalanları ve diğer tesislerin kullanılması için adil ve makul ücretler tahsil edebilir veya tahsil edilmesine izin verebilir.

Ancak, Âkit Taraflardan herbiri, bu ücretlerin benzeri bir uluslararası serviste işletilen kendi millî uçaklarının bu havaalanlarını ve tesisleri kullanmalarından dolayı ödedikleri ücretlerden fazla olmayacağını kabul eder.

MADDE 10

DİREKT TRANSİT TRAFİĞİ

Âkit Taraflardan birinin ülkesinden transit geçen yolcular çok basitleştirilmiş bir kontrolden daha fazla bir kontrole tabi tutulmayacaklardır.

Doğrudan doğruya transit geçen bagaj ve yükler, gümrük resimleri ve diğer benzeri vergilerden bağışık tutulacaklardır.

MADDE 11

KAPASİTE HÜKÜMLERİ

1. Her iki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmelerine, kendi ülkeleri arasında belirtilen hatlarda, mutabık kalınan servisleri işletmeleri için adil ve eşit imkân sağlanacaktır.

2. Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmesi, mutabık kalınan servisleri işletirken, diğer Âkit Tarafın havayolu işletmesinin çıkarlarını, onun aynı hatların bütünü veya bir kısmı üzerinde sağladığı servisleri uygun olmayan bir oranda etkilemeyecek şekilde göz önünde bulunduracaktır.

3. Âkit Tarafların tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından sağlanan mutabık kalınan servislerin, belirtilen hatlardaki kamu ulaşırma ihtiyaçları ile yakın ilişkisi bulunacak ve bunların ilk amacı, havayolu işletmesini tayin eden Âkit Tarafın ülkesi ile diğer Âkit Tarafın ülkesi arasında mevcut olan veya olması makul bir şekilde beklenen taşıma ihtiyaçlarını, makul bir hamule faktörü ile karşılamaya yetecek bir kapasiteyle sağlamak olacaktır.

4. Bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi bu Maddenin 1, 2 ve 3 üncü Paragraflarında belirtilen ilkeleri dikkate alarak, bu Anlaşmaya ekli hat çizelgesinde yer alan üçüncü ülkelerle diğer Âkit Tarafın ülkesi arasındaki trafik ihtiyaçlarını karşılamak üzere de kapasite sağlayabilir.

5. Servislerin sıklığı da dahil olmak üzere, sağlanacak kapasite ve Âkit Tarafların tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından mutabık kalınan servislerde kullanılacak uçağın tipi üzerinde, tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından yapılacak tavsiye üzerine, havacılık makamları arasında zaman zaman bir mutabakata varılacaktır. Tayin edilen havayolu işletmeleri böyle bir tavsiyeyi, aralarında gerekli istişarede bulunduktan sonra, bu Maddenin 1, 2 ve 3 üncü Paragraflarında ve aynı zamanda 4 üncü Paragrafında belirtilen ilkeleri dikkate alarak yapacaklardır.

6. Âkit Tarafların tayin edilen havayolu işletmeleri arasında bir anlaşmazlık çıkması halinde, yukarıda Paragraf 5'te değinilen konular her iki Âkit Tarafın havacılık makamları arasında anlaşmayla çözümlenecektir. Böyle bir anlaşmaya varılıncaya kadar, tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından sağlanan kapasite bir takvim yılı için değişmeden aynen kalacaktır.

MADDE 12

UÇUŞ TARİFELERİNİN ONAYLANMASI

1. Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmesi, her tarife döneminde (yaz ve kış) uçuş tarifelerini, uçak tipi de dahil olmak üzere, tarifenin yürürlüğe gireceği tarihten en az otuz (30) gün önce diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına sunacaktır. Özel hallerde bu süre anılan makamların rızası ile azaltılabilir.

2. Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmesince, uçuş tarifelerinin, diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki Âkit Tarafın havayolu işletmeleri tarifelerinin onaylanmasını kolaylaştırmak amacıyla tarifelerini koordine edeceklerdir.

3. Bu uçuş tarifelerini alan havacılık makamları bunları onaylayacak veya değişiklik önerisinde bulunacaklardır. Tayin edilen havayolu işletmeleri tarifeleri ilgili havacılık makamlarınca onaylanmadan önce servislerine başlamayacaklardır.

MADDE 13

BELGE VE LİSANSLARIN TANINMASI

Bir Âkit Tarafça verilmiş veya hükmü tasdik edilmiş bulunan ve hâlâ yürürlükte olan havaya elverişlilik belgeleri, yetki belgeleri ve lisanslar, bu gibi belgelerin ve lisansların verilmesi veya hükümlerinin tasdik edilmesi için aranan şartların Sözleşmeye uygun olarak oluşturulan veya oluşturulabilecek olan asgarî standartlara eşit veya bu standartların üzerinde olmaları kaydıyla, bu Anlaşma ile sağlanan hatlar ve servislerin işletilmesi amacıyla, diğer Âkit Tarafça da geçerli olarak tanınacaktır. Bununla beraber, Âkit Taraflardan herbiri; kendi toprağı üzerindeki uçuşlar bakımından kendi vatandaşlarına diğer Âkit Tarafça veya herhangi bir diğer devletçe verilen veya onlar için hükmü tasdik edilmiş bulunan yetki belgelerini ve lisansları tanımayı reddetme hakkını saklı tutar.

MADDE 14

HAVA ULAŞTIRMA ÜCRET TARİFELERİ

1. Âkit Tarafların havayolu işletmeleri tarafından üzerinde anlaşmaya varılmış servisler için konulacak ücret tarifeleri, işletme maliyeti, makul bir kâr, servisin özellikleri ve aynı hatların tamamı veya bir bölümü üzerinde tarifeli servis işleten diğer havayolu işletmelerinin ücret tarifeleri de dahil olmak üzere, bütün ilgili unsurlar göz önünde tutularak makul seviyelerde saptanacaktır.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafında sözü edilen ücret tarifeleri aşağıdaki kuralara göre saptanacaktır :

a. Her iki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmelerinin bir ücret saptama mekanizmasına sahip olan ve üzerinde anlaşmaya varılmış servisler için halihazırda bir ücret tarifesi kararı mevcut bulunan bir uluslararası havayolu işletme birliğinin üyesi olmaları halinde Âkit Tarafların tayin edilen havayolu işletmeleri ücret tarifeleri üzerinde anılan ücret tarifesi kararına göre mutabakata varacaklardır.

b. Üzerinde anlaşmaya varılmış servisler için bir ücret tarifesi kararı olmaması veya Âkit Taraflardan herhangi birinin veya her ikisinin yukarıda paragraf (a)'da sözü edilen aynı havayolu işletme birliğine üye olmamaları halinde, Âkit Tarafların tayin edilen havayolu işletmeleri, üzerinde anlaşmaya varılmış servisler için konulacak ücretler hakkında kendi aralarında mutabakata varacaklardır.

3. Böylece üzerinde mutabık kalınan ücret tarifeleri, uygulamaya başlanması için önerilen tarihten en az 60 gün önce, her iki Âkit Tarafın sivil havacılık makamlarının onayına sunulacaktır. Bazı durumlarda bu süre, anılan makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

4. Bu onay açıkça bildirilebilir. Eğer havacılık makamlarının hiçbiri, bu Madde'nin 3 üncü Paragrafı uyarınca sunulan ücret tarifelerini onaylamadıklarını, sunulma tarihinden başlamak üzere otuz (30) gün içinde bildirmezlerse, bu ücret tarifeleri onaylanmış sayılacaktır. Onaya sunulma süresinin 3 üncü Paragrafda öngörüldüğü şekilde kısaltılmış olması halinde, havacılık makamları, tarifelerin onaylanmadığının bildirilmesi için geçecek sürenin onbeş (15) günden az olması hususunda anlaşabilirler.

5. Bir ücret tarifesi üzerinde bu Maddenin 2 nci Paragrafı uyarınca anlaşmaya varılamazsa, veya bu Maddenin 4 üncü Paragrafına göre uygulanan süre içinde bir havacılık makamı, diğer havacılık makamına, 2 nci Paragraf hükümleri uyarınca **üzerinde anlaşmaya varılan herhangi bir ücret tarifesini onaylamadığını** bildirirse, Âkit Tarafların havacılık makamları, tavsiyesini yararlı saydıkları herhangi bir başka Devletin havacılık makamına danıştıktan sonra, ücret tarifesini aralarında anlaşarak saptamaya çalışacaklardır.

6. Eğer havacılık makamları, bu Maddenin 3 üncü Paragrafına göre kendilerine sunulan herhangi bir ücret tarifesi üzerinde, veya herhangi bir ücret tarifesinin bu Maddenin 5 inci Paragrafına göre saptanmasında anlaşmaya varamazlarsa, anlaşmazlık, bu Anlaşma'nın 17 nci Maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

7. Bu Madde hükümlerine göre saptanmış olan bir ücret tarifesi, yeni bir ücret tarifesi saptanıncaya kadar yürürlükte kalacaktır. Bununla birlikte, bir ücret tarifesinin yürürlük süresi, bu Paragraf hükmüne dayanılarak, başka bir şekilde sona ermiş olacağı tarihten başlamak üzere oniki (12) aydan fazla uzatılamayacaktır.

MADDE 15

İSTATİSTİKLERİN SAĞLANMASI

Kapasitenin belirlenmesi de dahil olmak üzere, yapılacak karşılıklı müzakereler sırasında yararlanılmak amacıyla, Âkit Taraflardan herbirinin havacılık makamları diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına, istekleri üzerine, birinci Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesince diğer Âkit Tarafın ülkesine yönelik ve oradan kendi ülkesine yapılan üzerinde anlaşmaya varılmış servislerde yürü-

tılmekte olan trafikle ilgili ve tayin edilen havayolu işletmesince mutad olarak hazırlanabilecek ve kendi millî havacılık makamlarına sunulabilecek nitelikteki bilgi ve istatistikleri sağlayacaktır. Bir Âkit Tarafın havacılık makamlarının diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarından talep edebileceği herhangi bir ilave istatistikî trafik verisi, istek üzerine, iki Âkit Taraf arasında karşılıklı müzakereye ve anlaşmaya tabi olacaktır.

MADDE 16

İSTİŞARE VE DEĞİŞİKLİKLER

1. Sıkı bir işbirliği ruhu içinde Âkit Taraflardan herbiri veya onun havacılık makamları diğer Âkit Taraf veya onun havacılık makamlarından bu Anlaşma ve Eki'nin hükümlerinin uygulanmasını ve bunlara tatminkâr bir şekilde riayet edilmesini sağlamak amacıyla her zaman bir istişare talebinde bulunabilirler.

2. Âkit Tarafların veya bunların havacılık makamlarının biri tarafından talep olunan istişare, talebin alınması tarihinden itibaren altmış (60) günlük bir süre içinde başlayacaktır.

3. Bu Anlaşma'daki herhangi bir değişiklik, her iki Âkit Taraf, uluslararası anlaşmaların aktedilmesi ve yürürlüğe girmesi ile ilgili anayasal usullerini yerine getirdiklerine dair birbirlerini haberdar ettiklerinde yürürlüğe girecektir.

4. Bu Anlaşma'ya Ekli Hatlardaki değişiklikler, Âkit Tarafların havacılık makamlarının aralarında doğrudan doğruya mutabakata varmalarıyla yapılabilir. Bunlar, diplomatik yoldan nota teatisi ile teyid edildiğinde yürürlüğe gireceklerdir.

MADDE 17

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Âkit Taraflar arasında, bu Anlaşma'nın veya Eki'nin yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin bir anlaşmazlık çıkarsa, Âkit Taraflar bu anlaşmazlığı önce müzakere yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Âkit Taraflar, müzakere yoluyla bir çözüme varamazlarsa, anlaşmazlığın, bir tavsiye kararı alınması için, bir kişi veya kuruluşa havale edilmesini kararlaştırabilirler.

3. Âkit Taraflar, yukarıdaki 1 ve 2 nci Paragraflara uygun olarak bir çözüme varamazlarsa anlaşmazlık, Âkit Taraflardan herbirinin tayin edeceği birer hakem ve böylece tayin edilen iki hakemin üzerinde anlaşacağı bir üçüncü hakemden oluşan üç kişilik bir hakem mahkemesine sunulacaktır. Âkit Taraflardan herbiri, diğerinden anlaşmazlığın böyle bir mahkeme tarafından tahkimini isteyen bir bildirimini diplomatik yoldan aldığı tarihten başlamak üzere, altmış günlük bir süre içinde bir hakem tayin edecek ve üçüncü hakem de, bundan sonraki altmış günlük süre içinde tayin edilecektir. Âkit Taraflardan herhangi biri belirtilen süre içinde hakemini tayin edemezse veya üçüncü hakem belirtilen süre içinde tayin edilmezse, Âkit Taraflardan herhangi biri, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Konseyi Başkanından, durumun gereğine göre, bir hakemi veya hakemleri tayin etmesini isteyebilir; ancak, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Konseyi Başkanının Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaşı olması halinde, Konsey Başkanının kıdemli yardımcısından, o da Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaşı ise, Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan kıdemli

Konsey üyesinden, duruma göre, tayin veya tayinleri yapması istenebilir. Ancak bu durumda üçüncü hakem, üçüncü bir devletin vatandaşı olacak ve hakem mahkemesinin başkanlığını yapacaktır.

4. Hakem mahkemesi kendi usulünü kendisi belirleyecek ve mahkeme masraflarının dağıtımını üzerinde karar verecektir.

5. Ākit Taraflar, bu Maddenin uygulanması sonucunda verilen herhangi bir karara uymayı taahhüt ederler.

MADDE 18

SONA ERME

Ākit Taraflardan herbiri, bu Anlaşma'ya son vermek niyetini her zaman diğer Ākit Tarafa bildirebilir; bu bildirim aynı zamanda Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'ne de ulaştırılacaktır. Bu durumda, son verme bildirimi, süresinin bitiminden evvel anlaşmaya varılarak geri alınmadıkça; Anlaşma, bildirimden diğer Ākit Tarafça alınış tarihinden oniki ay sonra sona erecektir. Diğer Ākit Tarafça bildirim alındığı teyid edilmezse, bildirim, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün bildirim aldığı tarihten on dört gün sonra alınmış sayılacaktır.

MADDE 19

ÇOK TARAFLI SÖZLEŞMELERE UYGUNLUK

Çok taraflı bir genel hava ulaştırma sözleşmesi veya anlaşması her iki Ākit Taraf bakımından da yürürlüğe girdiği takdirde, bu Anlaşma ve Eki, böyle bir sözleşme veya anlaşmanın hükümlerine uyacak şekilde değiştirilecektir.

MADDE 20

TESCİL

Bu Anlaşma ve Eki ve aynı zamanda bunlarla ilgili bütün değişiklikler, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'ne tescil ettirilecektir.

MADDE 21

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma ve onun ayrılmaz parçasını oluşturan Eki, Ākit Taraflardan herbiri tarafından, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli anayasal işlemlerini tamamladığına dair en son bildirimden diğerine yapıldığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Bu Anlaşma ve Eki yürürlüğe girer girmez, 20 Mart 1951 tarihli «Türkiye ile İran Arasında, kendi ülkeleri Arasında ve Ötesinde Ticarî Hava Servisleri Kurulmasına Dair Anlaşma»nın yerini alacaktır.

Yukarıdakileri tasdiklen, Hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler bu Anlaşma'yı imzalamışlardır.

TAHRAN'da 20 EKİM 1982'de Türkçe, Farsça ve İngilizce dillerinde, hepsi de aynı ölçüde geçerli olmak üzere üç nüsha olarak yapılmıştır.

Yorumlamada farklılıklar olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İRAN İSLAM CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

EK

HATLAR

BÖLÜM I :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen havayolu işletmesi, aşağıdaki noktalarda, her iki yönde hava servisleri işletmeye yetkili kılınacaktır.

BAŞLANGIÇ NOKTALARI	İRAN'DAKİ NOKTA	İLERİ NOKTALAR
TÜRKİYE	TAHRAN	KARAÇİ BOMBAY SİNGAPUR DAHA SONRAKİ BİR TARİHTE BELİRLENECEK AVUSTRALYA' DA BİR NOKTA

BÖLÜM II :

İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen havayolu işletmesi, aşağıdaki noktalarda, her iki yönde hava servisleri işletmeye yetkili kılınacaktır.

BAŞLANGIÇ NOKTALARI	TÜRKİYE'DEKİ NOKTA	İLERİ NOKTALAR
İRAN	İSTANBUL	FRANKFURT PARİS LONDRA DAHA SONRAKİ BİR TARİHTE BELİRLENECEK BAŞKA (BİR) NOKTA

1) Tayin edilen havayolu işletmeleri; üzerinde anlaşmaya varılmış servislerin, havayolu işletmesini tayin eden Akit Tarafın ülkesinde başlaması kaydıyla, bütün uçuşlarında veya bunların herhangi birinde, bölüm I ve II'de belirlenen noktalardan herhangi birini veya bazılarını tercihlerine göre kullanmayabilirler.

2) Trafik haklarının kullanılması ve bölüm I ve II'de belirlenen noktalarda üzerinde anlaşmaya varılmış servislerin işletilmesi şartları Anlaşma'nın 11 inci Maddesi hükümlerine göre olacaktır.

3) Akit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmesi, diğer Akit Tarafın ülkesindeki servislerini sona erdirmek hakkına sahip olacaktır.